

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
15 червня 2022 року*

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Соловейчук Олена Максимівна – секретар Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №11 від 30.06.2022 р.)*

Рецензенти:

Дарманська І. М. - доктор педагогічних наук, доцент, декан факультету педагогічної освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Княжева А. І. - доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Сучасні методи та форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2022. 261 с.

До збірника ввійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу у закладах вищої освіти, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери.

Науковці та студенти висвітлюють питання щодо сучасних методів та форм організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

для незарегламентованою роботою над проектами в університеті в неурочний час – це може більш надійно «прив'язати» студентів до університету та наповнити новими сеансами процес перебування студентів у вищі.

ТРУБАВІНА Ірина Миколаївна

ПОНЯТТЯ ПРО ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО І ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сьогодні спостерігається стрімкий ріст обсягу доступної до дітей інформації, вчитель, книга перестали бути єдиним джерелом знань, інформація, яка потрапляє до дітей з інтернету, є різноманітною, протирічною, може бути загрозовою і провокаційною. З одного боку, великий обсяг інформації, легкий доступ до неї полегшують пошук необхідних рішень, зразків вирішення проблем, дозволяють швидко зібрати необхідний матеріал для рішення проблем і на цій основі виробити власне рішення. Викладач, вчитель при цьому є консультантом при засвоєнні. Проблема полягає в тому, щоб навчити викладача критично оцінювати цю інформацію і на її основі приймати раціональні рішення, а з іншого боку, в тому, щоб ця інформація стала основою для творчості і пошуку суб'єктивно нових шляхів вирішення проблем і задоволення викладача, суспільства, а не виховувала користувача готового і копірайтера. Інакше науково-педагогічний працівник не в змозі буде потім продукувати нові ідеї і задовольняти зростаючі потреби суспільства, буде думати, де знайти рішення в інтернеті. Тому формування одночасно критичного і творчого мислення у викладачів в умовах інформаційного буму і вимог до підвищення якості освіти є нагальним завданням вчителів.

Сьогодні, у воєнний час, обмеженості інформації, особливо важливим є прийняття виважених рішень на основі критичного мислення для запобігання паніки, фейкам, для перемоги і стабільної роботи в тилу. Критичне мислення допомагає визначити - чиї інтереси стоять за інформацією, кому це вигідно. Воно вчить думати так, щоб не стати об'єктом маніпуляцій, розсудливо, виважено. Творче мислення у воєнний час є важливим в умовах невизначеності, коли треба повсякчас приймати нестандартні рішення в нових умовах, при обмеженості ресурсів і інформації.

Сьогодні існує безліч різноманітних розробок з проблеми формування критичного мислення і творчого мислення. Але всі вони окремі. Йдеться або про формування критичного, або творчого мислення. Щодо викладача важливо внаслідок його професійних функцій вміти мислити водночас творчо і критично, бути непередбачуваним і думати нестандартно. Навчати ж тому, чим не володієш сам, не можливо. Викладач, який сам не думає критично і творчо водночас, керується в освітньому процесі власним досвідом (життєвим і пізнавальним), який є набутий ще багато років тому і не є орієнтиром і

цінністю для сучасних студентів, які самі є дуже критичними в силу свого віку. У людей переважно розвинуто або критичність мислення, або нестандартність мислення і творчість. Водночас володіння ними обома буває рідко, навіть в мозковій атаці використовуються ці особливості мислення для поділу учасників на 2 групи (критиків та генераторів ідей). Але обидва типи мислення є важливими як для суспільства, так і для викладача. Зазначимо, що критичне і творче мислення відрізняються спрямованістю: на винайдення нового знання чи способу дій та на критику та оцінку існуючого та нового. Основою для них обох є інформація, отже, необхідно вміти працювати з нею на предмет аналізу, оцінки, добору.

Методами, які сприяють формуванню творчого мислення є: аналогія повна і неповна, інверсія (рішення від протилежного), індукція, дедукція, узагальнення, конкретизація, перенесення принципу рішення в нові умови, метод гірлянд і асоціацій, метод викладу рішення проблеми неспеціалісту, метод контрольних питань, мозкова атака в різних варіантах, дискусії, дебати тощо. Зазначимо, що формуванню критичного мислення сприяють питання до інформації, методи роботи з нею: аналіз різних видів, порівняння, агрегації, відсічка інформації тощо.

ТУРХАН Людмила Григорівна

МОРАЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ДОСЯГНЕННЯ УСПІШНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Моральні відносини як вид суспільних відносин становлять таку сукупність соціальних зв'язків і залежностей, в яких визначальною є взаємодія людей та соціальних спільнот, що ґрунтується на загальноприйнятих моральних цінностях і спрямована на дотримання суспільного та індивідуального блага, на гармонізацію умов морального прогресу. Викладач інтегрований у моральні відносини на рівні субординаційних (вертикальних) та координаційних (горизонтальних) зв'язків. Моральний зміст субординаційних відносин полягає в їхній об'єктивній необхідності управління навчально-виховним процесом; дотриманні субординаційних відносин, які сприяють дисциплінованості; праві керівників і підлеглих відповідати їхнім обов'язкам; субординаційних відносинах керівника та підлеглого, які відображають моральну рівність їхньої гідності, єдність у досягненні мети освіти. Викладач – не лише носій знань, умінь, але й духовності, моральної культури, оскільки на нього покладена велика соціальна відповідальність за виховання та навчання молоді. Звичайно ж, наука покликана приносити користь, формувати світогляд, виховувати, розробляти плани економічних та соціальних реформ. «Людина безмежна, і чекати від неї можна чого завгодно. Зло і добро вживаються в ній